



Västergötland.

Essunga-dräkten.



TILL SVERIGES KRONPRINSESSA VIKTORIA
HERTIGINNA AV VÄSTERGÖTLAND DEN 5 MARS 1980.

Essungadräkten är en rekonstruktion byggd på vissa originaldelar som numera tillhör Essunga Hembygdsmuseum. Dräkten invigdes av landsantikvarie Gunnar Ullenius, Skara vid en hembygdsfest anordnad av Essunga JUF den 27 juli 1954 efter tre års förarbete.

Kvinnodräkten består av överdel av hellinne med broderier, blå-grön kjol i helylle kantad med svart ylleband, smalrandigt livstykke av halvylle med broderier och snörning, ett förkläde o-blekt bomullstyg med rosa ränder i munkabälte, ett förkläde i rödbrunt bomullstyg och ett tunt vitt mönstervävt bomullstyg. Halskläde vitt bomullstyg med broderier i flera nyanser i grönt och rött, ett enklare i rutigt halvlinne. Bindmössa i rosa siden med kedjesömsbroderier. Väska i lapptäcksteknik. Brosch, ring och skospännen av silver efter gamla förebilder.

Mansdräkten har svarta knäbyxor och svart långrock i helylle. Västen av halvylle randig i svart, rött och grönt. Knappar av tenn dubbelknäppt efter gamla förebilder.

De gamla dräktdelarna har bedömts vara från sent 1700-tal eller tidigt 1800-tal.

Dräkten finns avbildad och beskriven i boken Folkdräkter och bygdedräkter från hela Sverige av Inga Arnö Berg och Gunnel Hazelius Berg.

Essunga den 5 mars 1980

Linnea Tisell



Ungdomsringens

Dräktinventering

-Essunga -dräkten.

Västergötland.

Barne härad.

Essunga socken.

Essunga-dräkten är en rekonstruktion byggd på vissa originaldelar.

Något om Essunga-dräkten.

Att intrycken från de första barnåren har stor betydelse känner väl alla till. Hur kan det ha med dräkten att göra? Jo, ett par mycket lustbetonade minnen från de första barndomsåren, där folkdräkter spelade huvudrollen. En docka i rättviksdräkt och en vacker ungmö i toarpsdräkt väckte en längtan att få äga en egen och ur det kom så efter många år tanken på att söka få fram en dräkt för den kära hembygden.

År 1951 var en stor sångarfest i Stockholm. Även sångare från Essunga var med. Vid uppmarschen landskapsvis till Skansen kom många i färgglada folkdräkter. Inte många västgötar. Då kom tanken upp om en Essunga-dräkt.

Ett besök på Nordiska museet och sammanträffande med amnuens Anna Maja Nylén blev första början. "Sök i hembygden, sök efter gamla dräktdelar", blev rådet som gavs.

Sökandet började omedelbart efter hemkomsten. Hjälp kom från många håll. I Essunga fornstuga fanns en del. Bäst var kvinnolivstykke och bindmössor. Hos fru Gerda Larsson, Björkebacken fanns gamla vackra hemvävda tyger ur ett gammalt lapptäcke. Fröken Anna Svensson, Hebaråsen hade unika saker bl.a. en blus av folkdräktsnitt, mycket gammal.

I landsarkivet i Göteborg fortsatte forskningsarbetet genom studier i bouppteckningar från Barne härad åren 1750 - 1850, särskilt från nuvarande Essunga pastorat. Där förekom uttryck som livstykke, överdel, mössa med bån osv.

När det viktigaste materialet från gången tid var samlat, inlämnades det till bedömning hos landsarkivarie Gunnar Ullenius vid museet i Skara. Han var utomordentligt intresserad och till-

mötesgående och uppmuntrade till fortsättning och utlovade sitt stöd till arbetets fullbordan.

Skaraborgs läns hemslöjdsförening i Skövde var nästa steg. Dess föreståndarinna fru Stina Frössling var från början välvilligt inställd och lovade medverka, om det gick att få fram tillräckligt med material. Hon var mycket fordrande, när det gällde det gamla materialet, och det ländes henne till stor heder. De gamla dräktdelarna sändes till Nordiska museet för att bli tidsbestämda och bedömdes vara från slutet av 1700-talet eller tidigt 1800-tal.

Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund hade just då tillsatt ett dräktråd. Dit skickades allt materialet tillsammans med förslag till hur dräktens utformning var tänkt. Materialet erkändes och även ett nytt förslag kom med.

Vid flera tillfällen visades de gamla dräktdelarna här i bygden och rönt livligt intresse. Det mest angenäma i det sammanhanget var att en hel del ungdomar började intressera sig för dräkten. När utformningen i det närmaste var klar, ordnades i gamla folkskolan vävstuga, där en stor skara unga damer vävde materialet till kjol, livstykke, förkläde och mansväst efter beskrivning från Skaraborgs läns hemslöjd, Skövde, där allt först hade provvävts.

Tillsammans med en syster fru Alice Andersson, Vårgårda tillverkade undertecknad också små modeller (dockor) med dräkten både mans- och kvinnodräkten så noggrant som möjligt.

Vävstugan fick senare bli systuga, där kvinnodräkterna iordningställdes under ledning av bygdens mästर्सömmerska fröken Annie Peterson. Fem kvinnodräkter syddes samtidigt i Skövde. Mansdräkten tillverkades av skräddarmästare Håkan Berlin, Essunga på ett förnämligt sätt.

För tillverkning av broscher, spännen och ringar svarade silversmed Waldemar Jonsson, Skara, och knapparna kom från Bröderna Andersson, Skara Hantverk, Skara, allt efter gamla modeller från bygden och från föremål från Västergötlands museum i Skara.

Ett folkdanslag hade också bildats av de ungdomar, som skaffade sig Essunga-dräkten. En framstående ledare hade laget från början i verkmästare Olof Holmström, Essunga. Under vinterhalvåret 1953 - 1954 inövades flera vackra svenska folkdanser.

Den 27 juli 1954, en strålande vacker söndag, hölls en stor hembygdsfest anordnad av Essunga JUF i Fornparken, Essunga. Då invigdes dräkten. Folkdanslaget, tolv par, alla i Essunga-dräkt tågade med fyra spelmän i teten in på festplatsen, varefter landsarkivarie Gunnar Ullenius, Skara höll ett anförande, vari han berörde dräktens tillkomst och allt arbete i samband därmed samt förklarade dräkten invigd och uttalade varma förhoppningar att den skulle bli till glädje och trevnad. Landsantikvarien ansåg också att dräkten borde användas som kyrkdräkt.

Under de år som gått har många såväl yngre som äldre skaffat sig dräkten. I Lekåsa socken, som hör till Essunga pastorat, har t.ex. ortens SLKF-förening ordnat väv-och systuga, där ett flertal medlemmar själva tillverkat sina dräkter. Så har skett även i Fåglum, Kyrkås och Barne Åsaka, de övriga socknarna i Essunga pastorat.

Skaraborgs läns hemslöjdsförening i Skövde, som tillhåller allt material till såväl mans- som kvinnodräkten, har haft många beställningar av dräkten.

Essunga den 28 december 1961.

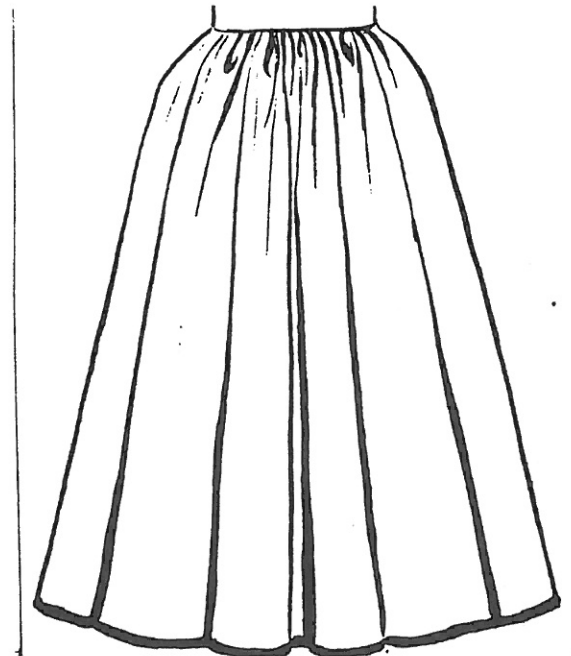
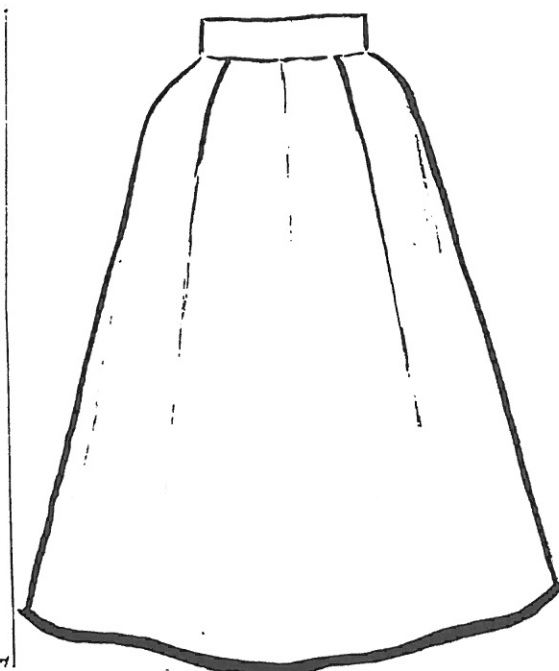
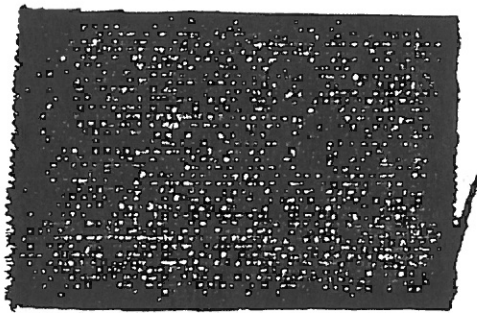
Linnéa Fjell.

Kvinnodräkt.

Kjol.

Material: Ylletyg i tuskaft. Varp: Blågrönt cheviotgarn. Inslag: Grönt ullgarn.

Tillskärning: Nedtillskoning av lingrått bomullstyg. Upptill fram slät, bak med piprynkor, smal linning av kjoltyget. Nedtill kantad med svart ylleband.

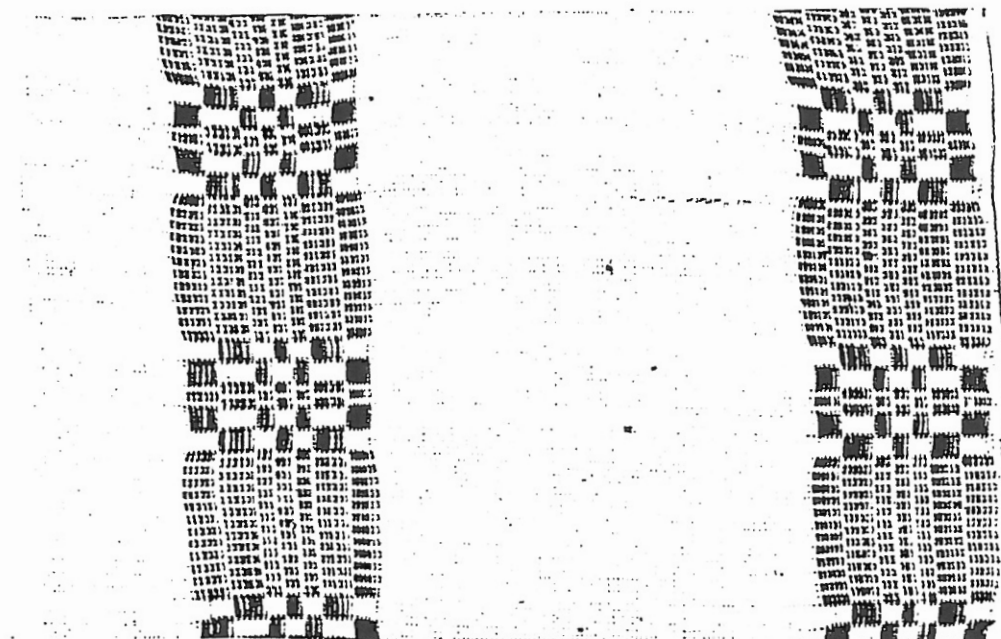


Förkläden.

I: Material: Bomull. Färg oblekt med gammalrosa bårder i munkahälte på längden. Rynkat upptill.

II: Material: Bomullstyg i tuskaft. Varp mörkgrå, Inslag röd färg gobelänggarn (ylle).

III: Brudförkläde. Material: batist.



Färg och Lars Fant 25-1977

Tröja.

Material: Svart helylleitruskaft. (Samma tyg som i mansrocken)

Foder : Rött bomullstyg med inslag av flera röda nyanser.

(Mansrockens foder samma tyg)

Tillskärning : Fyrkantig ringning . Ingen krage. Slät ärm. Lätt

Klockad över höftenna. Knäppt fram med hyskor och hakar. Kan-

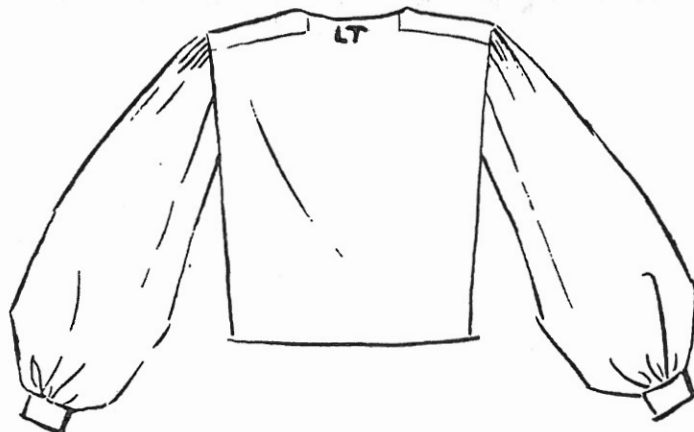
tad med samma svarta band som kjolen.

Överdel .

Material: Hellinne , Elekt..

Tillskärning: Se skiss . Små veck vid axel och handlinning. Bått-ringning. Broderier på handlinningen i Kedjestygn, kråkspark, efterstygn och stjälkstygn.

Handlinningen knäppt med två sydda knappar och knapphål.



Livstycke.

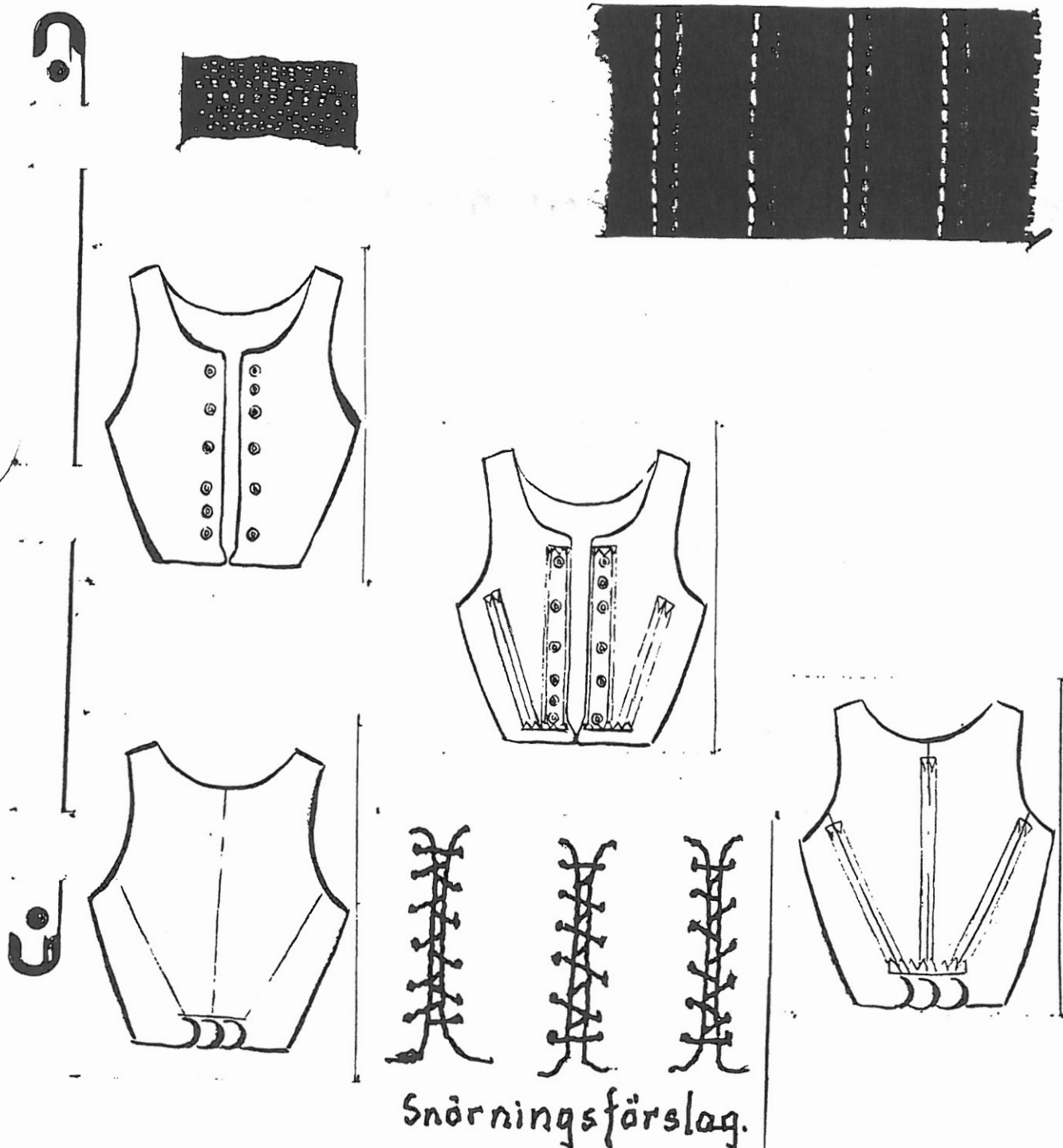
Material: Randigt ylletyg, kypertvävnad. Varp gråblått bomullsgarn.

Inslag två nyanser rött samt grönt, blått och oblekt.

Foder rutigt bomullstyg (skoltyg).

Broderier med oblekt lingarn. Snörhål sydda med ovannämnda lingarn.

Band för snörning.



Halskläde:

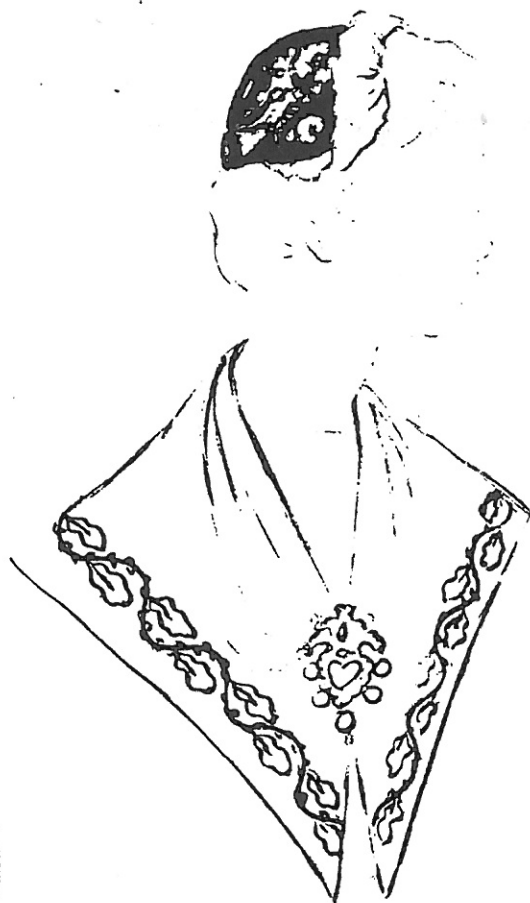
I:

Material: Finaste kvalite bomulls tyg(linong) Broderi i tambursöm.

Bården eklöv i gröna nyanser. Mitt bak ett blommotiv med flera röda nyanser moulinegarn.

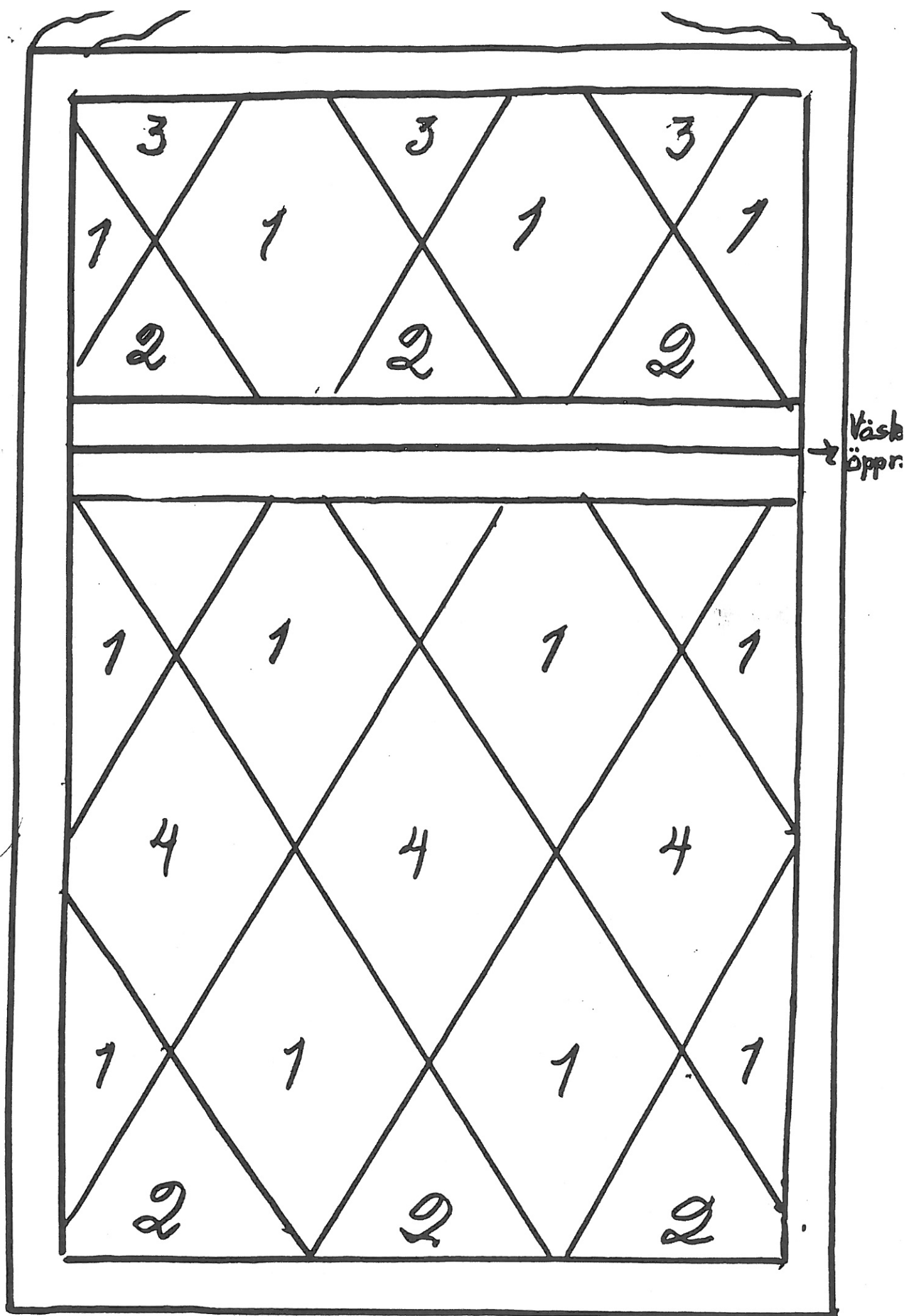
II:

Material: Hellinne .Vävd schal i tuskaft. Halvblekt med rutor i gammalrosa och i bården blå och gula nyanser.



Hand. Musset

Se även Skara Museum inv. nr 4359



Västa till Essunga-dräkten.

Väska till Essunga-dräkten.

Beskrivning.

Material:

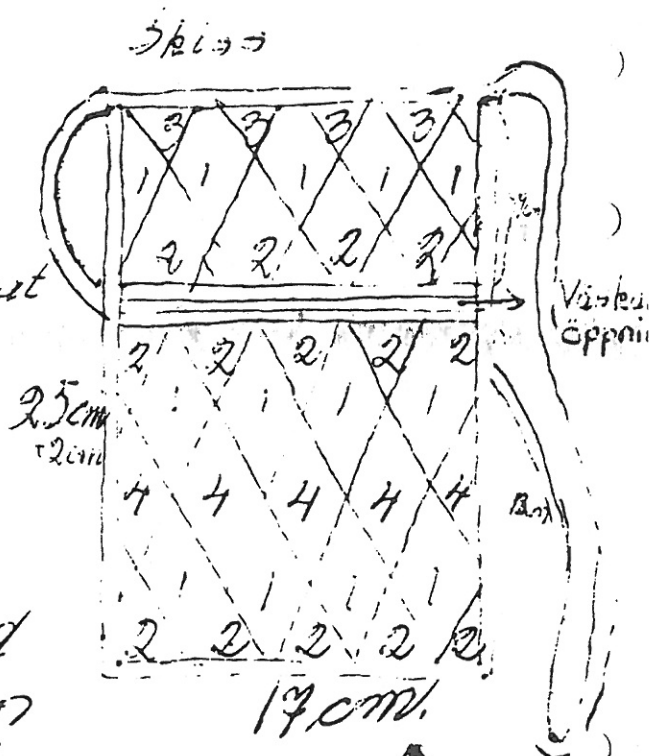
Framsidan i lapp-
täcketeknik med
lappar av kjol- och
livstycketyg samt
ett klarblått enfärgat
tyg i taskaft ylle.

Ärkan med foder
av oblekt ganska
kraftigt hellinne.

Väskan kantas med
band, samma som
till livstycket's snör-
ning. Hela bandet synligt
på väskans framsida.

1. Kjoltyg
2. Livstyckestyg
3. Grått oblekt linne
4. Klarblått. enfärgat tyg

Väskan bäres över axeln
under livstycket.



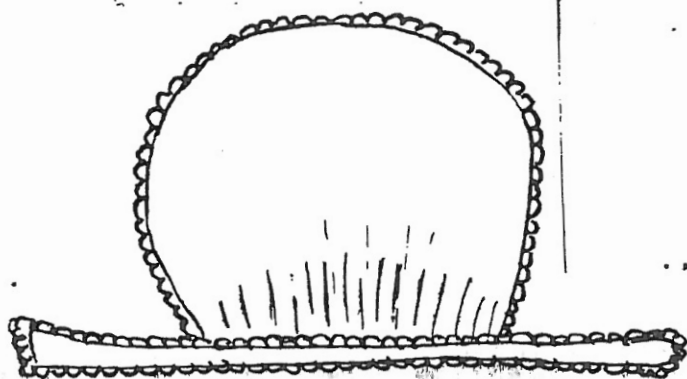
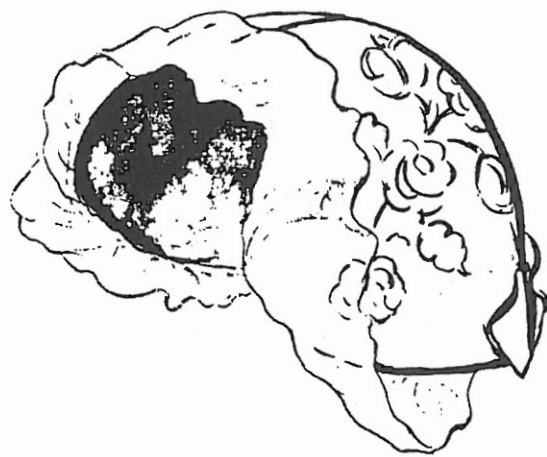


Huvudbonad.

Eindmossa av gammalrosa siden med kedjesömsbroderier i silke och broderad tyll framtill.

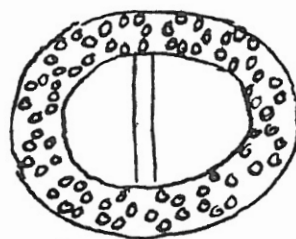
Huvudkläde av blekt bomullstyg kantat med ganser.

Knytes med en rosett på hjässan.



Fotbeklädnad:

Svarta skor med silverspänne.



Strumpor: Vita stickade bomullsstrumpor.

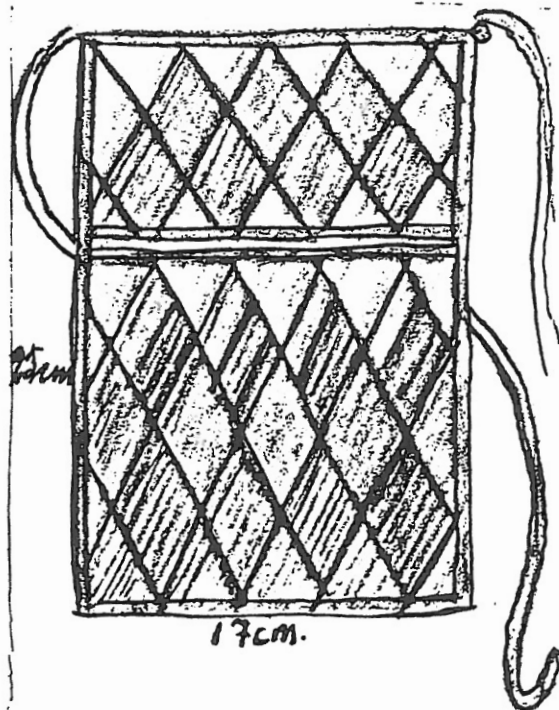
Smycken:

Broschi silver.

Bred fingerring av silver.

Väska:

Sydd av tyg från både kvinno-och mansdräkten.

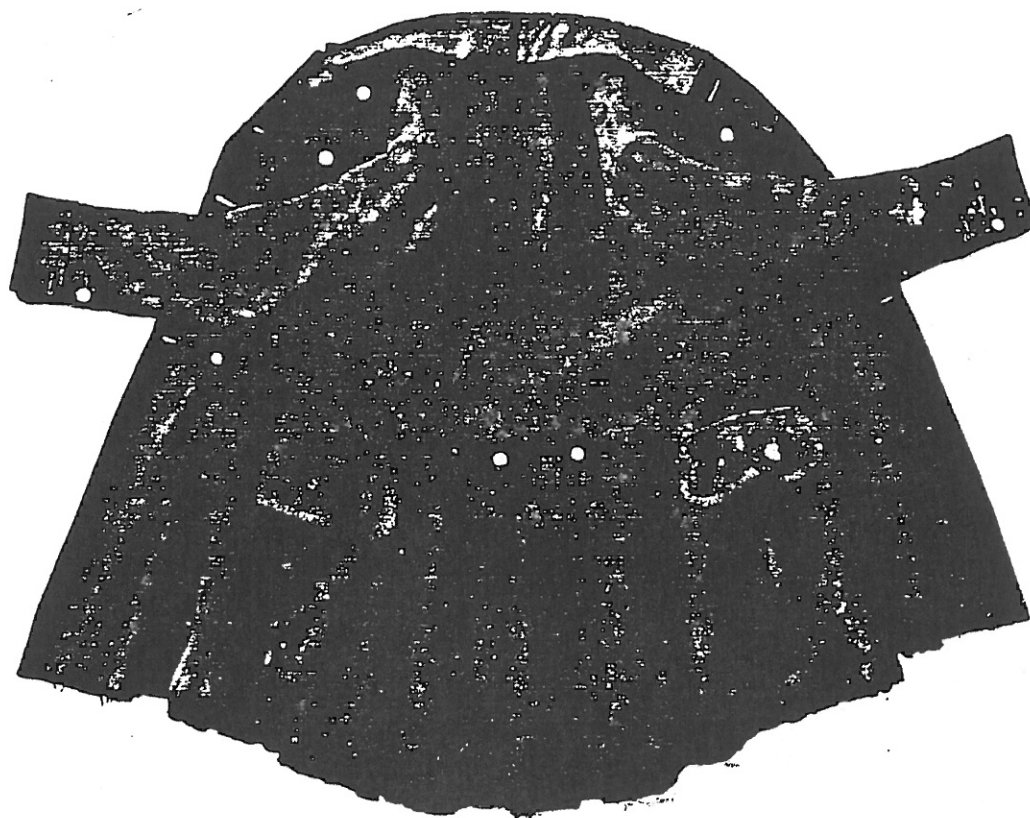
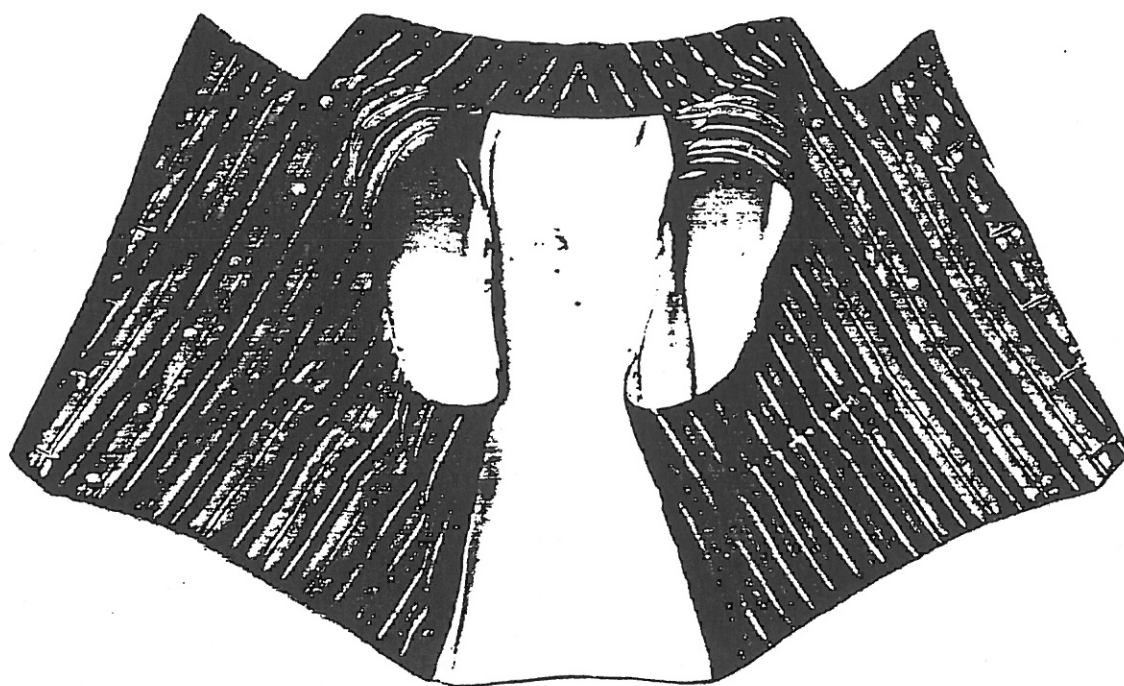




Obs. Livstyckets nedre del ligger över förklädslinningen.
Se fotot.



Obs. Mansvästans nedre del ligger över byxlinningen och ej som på teckningen. Se fotot.



Essunga dräkten.

Väst- original. Bilden tagen
på Nord. museet. Stockholm 1953.

Västen förvaras nu på Essunga
hembygdsmuseum.

Essunga mans dräkt. Rock.

Originaldel Bilden tagen
på Nordiska museet Sth.
1953

Rocken förvaras nu på
Essunga Hembygdsmuseum

Mansdräkt.

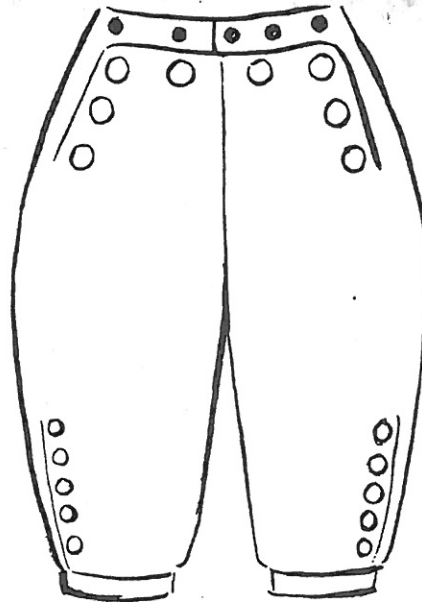
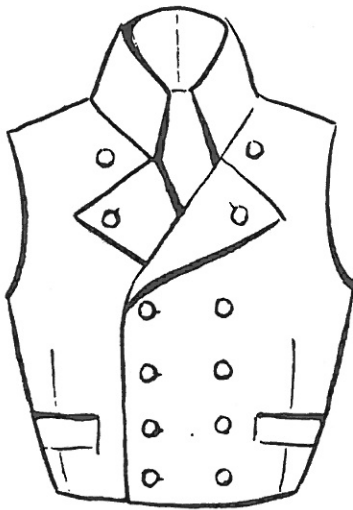
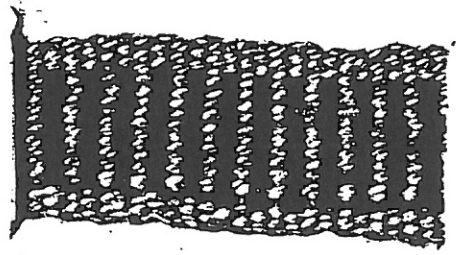
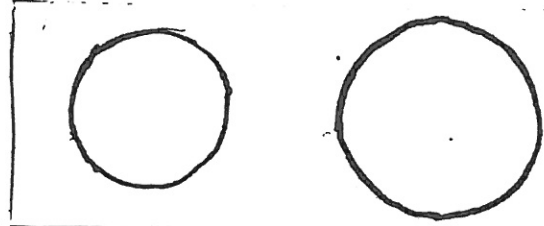
Byxor.

Material ; Svart helylle

Knappar : Tenn

Knäband : Se prov.

Knäspanne av silver.



Väst.

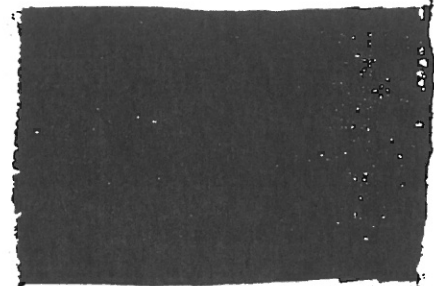
Material :Se tygprov randigt ylletyg
varpav bomullsgarn.

Foder :Svart helylle.

Innerfoder :Skoltyg samma somtill

Kvinnodfäkten.

Knappar av tenn.



Skjorta..

Material: Hellenne .

Krage : vanlig linning.

Lös bröstlapp : Se skiss.

Ärmar vanlig isyning.

Linningens bredd 7 cm.

Huvudbonad : Svart hög hatt.

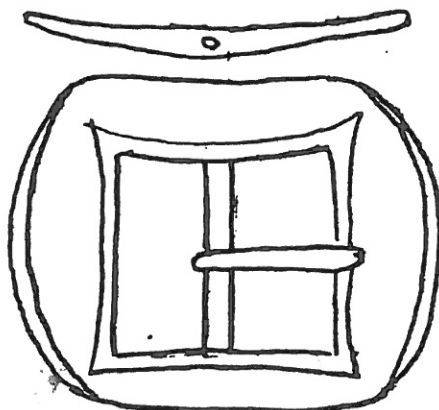
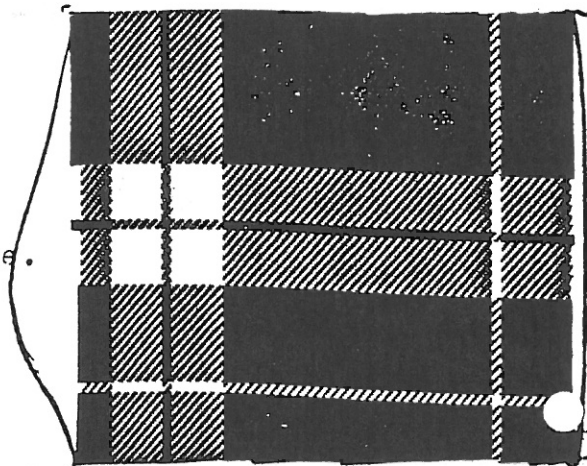
Strumpor : Vita stickade bomullsstrumpor.

Halskläde..

Typ tresnibb.

Knytning enkel (ej ögla)

Skor: Svarta med plös och silverspänne.

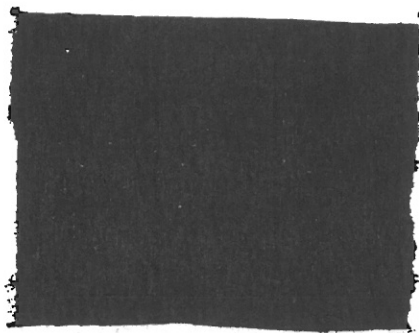


Rock.

Material: Svart helylle

Foder : Bomullstyg, tuskaft, rött i flera nyanser .Samma som till foder i kvinnokläderns tröja.

Knappar : Tenn .Samma knappar som de största byxknapparna.





Rock.

Material: Svart helylle

Foder : Bomullstyg, tuskaft, rött i flera nyanser .Samma som till foder i kvinnodräktens tröja.

Knappar : Tenn .Samma knappar som de största byxknapparna.

